

**ХҮН АМЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ
ГАРЧИГ**

БҮЛЭГ I. ТӨРСӨН ЭХИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

БҮЛЭГ II. ХҮН АМЫН НАС БАРАЛТ

БҮЛЭГ III. ЭХ ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

БҮЛЭГ IV. ЖИРЭМСЭНИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

БҮЛЭГ V. ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧЛӨЛ

БҮЛЭГ VI. ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ

БҮЛЭГ I. ТӨРСӨН ЭХИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Төрсөн эхийн мэдээлэл

Байршил	Төрсөнэхийнтоо		Амьдтөрсөнхүүхэд		Амьгүйтөрсөнхүүхэд	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
1 Алтай	9	4	9	4	0	0
2 Алтанцөгц	10	7	10	7	0	0
3 Баяннуур	18	10	18	11	1	0
4 Бугат	0	0	0	0	0	0
5 Булган	12	40	12	42	0	0
6 Буянт	2	0	1	0	1	0
7 Дэлүүн	14	35	14	36	0	0
8 Ногооннуур	24	10	24	10	0	0
9 Сагсай	18	15	18	14	0	1
10 Толбо	14	16	14	17	0	0
11 Улаанхус	22	16	21	16	1	0
12 Цэнгэл	34	53	32	53	2	1
13 Цагааннуур	0	2	0	2	0	0
14 Хотгор	0	0	0	0	0	0
15 Нэгдсэн эмнэлэг	1136	1144	1144	1156	6	5
16 Сансар халамжийн эмнэлэг	0	0	0	0	0	0
17 Жансая ӨЭМТ	0	0	0	0	0	0
18 Раушан ӨЭМТ	0	0	0	0	0	0
19 Мейрим ӨЭМТ	0	0	0	0	0	0
20 Шипагер ӨЭМТ	0	0	0	0	0	0
21 Хувийн эмнэлэг	0	0	0	0	0	0
22 Аймгийн хэмжээн дэх нийт дүн	1313	1352	1317	1368	11	7

Нийт төрсөн эхийн тоо 1352 ба өнгөрсөн оны үетэй харьцуулахад 39төрөлтөөр өссөн байна. Амьд төрсөн хүүхдийн тоо 1368 буюу өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 51 амьд төрөлтөөр өссөн ба амьгүй төрөлт нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 4 тохиолдлоор тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Төрсөн хүүхдийн мэдээ

Байршил	Амьд төрсөн хүүхэд					Нийт төрөлтөд	
	Бүгд	эрэгтэй	эмэгтэй	1 цагийн дотор хөхөө амлас анхүүхдийн эзлэх хувь	Багажинтэй хүүхд дийн хувь	Амьгүй төрөлтийн түвшин	
1 Алтай	4	2	2	100.0	0	0	
2 Алтанцөгц	7	3	4	100.0	0	0	
3 Баяннуур	11	4	7	100.0	40.0	0	
4 Бугат	0	0	0	0	0	0	
5 Булган	42	22	20	95.2	20.0	0	
6 Буянт	0	0	0	0	.0	0	
7 Дэлүүн	36	20	16	94.4	17.1	.0	
8 Ногооннуур	10	3	7	100.0	0	0	
9 Сагсай	14	9	5	78.5	0	66.6	
10 Толбо	17	10	7	88.2	12.5	.0	
11 Улаанхус	16	11	5	100.0	0	0	
12 Цэнгэл	53	24	29	96.2	5.6	18.8	
13 Цагааннуур	2	2	0	0	.0	.0	
14 Хотгор	0	0	0	0	.0	.0	
15 Нэгдсэн эмнэлэг	1156	619	537	99.9	5.1	4.3	
16 Сансархаламжийн эмнэлэг	0	0	0	.0	.0	.0	
17 Жансая ӨЭМТ	0	0	0	.0	.0	.0	
18 Раушан ӨЭМТ	0	0	0	.0	.0	.0	
19 Мейрим ӨЭМТ	0	0	0	.0	.0	.0	
20 Шипагер ӨЭМТ	0	0	0	.0	.0	.0	
21 Хувийн эмнэлэг	0	0	0	.0	.0	.0	
22 Аймгийн хэмжээн дэх нийт дүн	1368	729	639	99.1	6.1	5.1	

Нийт амьд төрсөн хүүхдийн 6.1 хувь (82) нь бага жинтэй буюу 2500 гр-аас доош жинтэй төржээ. 1000 нийт төрөлтөд ноогдох амьгүй төрөлт 5.1 хувийг эзлэж байна.

2023 оны 3 сарын байдлаар аймгийн хэмжээнд нийт нас баралтын 140 тохиолдол бүртгэгдэж, өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 20 тохиолдлоор нэмэгдсэн байна. Мөн эмнэлэгт нас баралтын тоо өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 6 тохиолдлоор өсч, хоног болоогүй нас баралт 2 тохиолдлоор тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Нас баралтын тэргүүлэх шалтгаанд:

- Зүрх судасны эрхтэн тогтолцооны өвчин
(10 000 хүн амьд 11.6)
- Хавдар(10 000 хүн амьд 4.5)
- Амьсгалын замын тогтолцооны өвчин
(10 000 хүн амьд 0.8)
- Хоол боловсруулах эрхтэн тогтолцооны өвчин
(10 000 нас баралт 0.5)
- Осол гэмтэл, хордлого гадны шалтгаант үхэл
(10 000 хүн амьд 2.0)

Хүн амын нас баралт

Байршил	Бүхнасбаралт			Үүнээс: эмнэлэгт			Эмнэлэгтхоногболоогүй		
	2022	2023	5 жилийн дундаж	2022	2023	5 жилийн дундаж	2022	2023	5 жилийн дундаж
1 Алтай	8	10	10.8	1	1	2.0	1	1	0.6
2 Алтанцөгц	9	5	7.4	0	0	0.2	0	0	0.2
3 Баяннуур	9	15	11.8	2	3	2.0	1	0	1.0
4 Бугат	10	9	7.8	0	0	0	0	0	0
5 Булган	11	19	14.0	0	2	1.2	0	1	0.4
6 Буянт	3	7	7.0	0	0	0.2	0	0	0
7 Дэлүүн	16	16	14.0	1	1	1.2	0	1	0.6
8 Ногооннуур	17	8	12.6	5	4	3.4	1	2	1.0
9 Сагсай	10	9	9.8	0	0	0	0	0	0
10 Толбо	11	11	8.4	0	0	1.0	0	0	0.2
11 Улаанхус	15	26	22.0	0	1	0.8	0	1	0.4
12 Цэнгэл	21	27	24.6	7	4	4.2	5	1	2.2
13 Цагааннуур	2	1	2.4	0	0	0.2	0	0	.0
14 Хотгор	2	1	1.2	0	0	0.2	0	0	.0
15 Нэгдсэнэмнэлэг	17	30	31.8	17	30	31.8	7	4	7.0
16 Сансархаламжийнэмнэлэг	0	0	.0	0	0	.0	0	0	.0
17 Жансая ӨЭМТ	19	17	12.0	0	0	.0	0	0	.0
18 Раушан ӨЭМТ	20	16	13.4	0	0	.0	0	0	.0
19 Мейрим ӨЭМТ	21	22	21.4	0	0	.0	0	0	.0
20 Шипагер ӨЭМТ	29	18	21.0	0	0	.0	0	0	.0
21 Хувийнэмнэлэг	0	1	0	0	0	0	0	0	.0
22 Аймгийн хэмжээн дэх нийт дүн	250	268	255.6	33	46	47.6	15	11	13.6

2023 оны 6 сарын байдлаар аймгийн хэмжээнд нийт нас баралтын 268 тохиолдол бүртгэгдэж, өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 18 тохиолдлоор нэмэгдсэн байна. Мөн эмнэлэгт нас баралтын тоо өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 13 тохиолдлоор өсч, хоног болоогүй нас баралт 4 тохиолдлоор тус тусбуурсан үзүүлэлттэй байна.

БҮЛЭГ III. ЭХ ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ

Байршил	Нялхсынэндэгдэл		Нялхсынэндэгдэл /1000 амьдтөрөлтөд/		1-5 хүртэлх насныхүүхдийнэндэгдэл		1-5 хүртэлх насныхүүхдийнэндэгдэл /1000 амьдтөрөлтөд/	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
1 Алтай	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Алтанцөгц	1	1	100.0	142.8	0	0	0	0
3 Баяннуур	0	1	0	90.9	0	1	0	90.9
4 Бугат	0	0	.0	.0	0	0	0	0
5 Булган	0	2	0	47.6	1	0	83.3	0
6 Буянт	0	0	.0	.0	0	0	0	0
7 Дэлүүн	0	0	0	0	0	0	0	0
8 Ногооннуур	0	0	.0	.0	1	2	41.6	200.0
9 Сагсай	0	0	.0	.0	0	1	.0	71.4
10 Толбо	0	1	.0	58.8	0	0	.0	.0
11 Улаанхус	0	1	.0	62.5	1	2	47.6	125.0
12 Цэнгэл	3	2	93.7	37.7	4	0	125.0	0
13 Цагааннуур	0	0	.0	.0	0	0	0	0
14 Хотгор	1	0	.0	.0	0	0	.0	.0
15 Нэгдсэнэмнэлэг	8	14	6.9	12.1	0	0	0	0
16 Сансархаламжийнэмнэлэг	0	0	.0	.0	0	0	.0	.0
17 Жансая ӨЭМТ	0	1	.0	.0	0	0	.0	.0
18 Раушан ӨЭМТ	0	0	.0	.0	1	0	.0	.0
19 Мейрим ӨЭМТ	0	0	.0	.0	2	1	.0	.0
20 Шипагер ӨЭМТ	0	0	.0	.0	0	0	.0	.0
21 Хувийнэмнэлэг	0	0	.0	.0	0	0	.0	.0
22 Аймгийн хэмжээн дэх нийт дүн	13	23	9.8	16.8	12	7	9.1	5.1

2023 оны 6 сарын байдлаар аймгийн хэмжээнд нялхсын эндэгдлийн нийт 23 тохиолдол, 1-5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн нийт 7 тохиолдол тус тус бүртгэгдэж, 1000 амьд төрөлт тутамд нялхсын эндэгдэл 16.8-ээр, 1-5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл 5,1-өөр тус тус ноогдож байна. Өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад нялхсын эндэгдэл 7,0-р өссөн үзүүлэлттэй байсан бол 1-5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл 4,0-аар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Хүүхдийн эндэгдэл хүйсээр

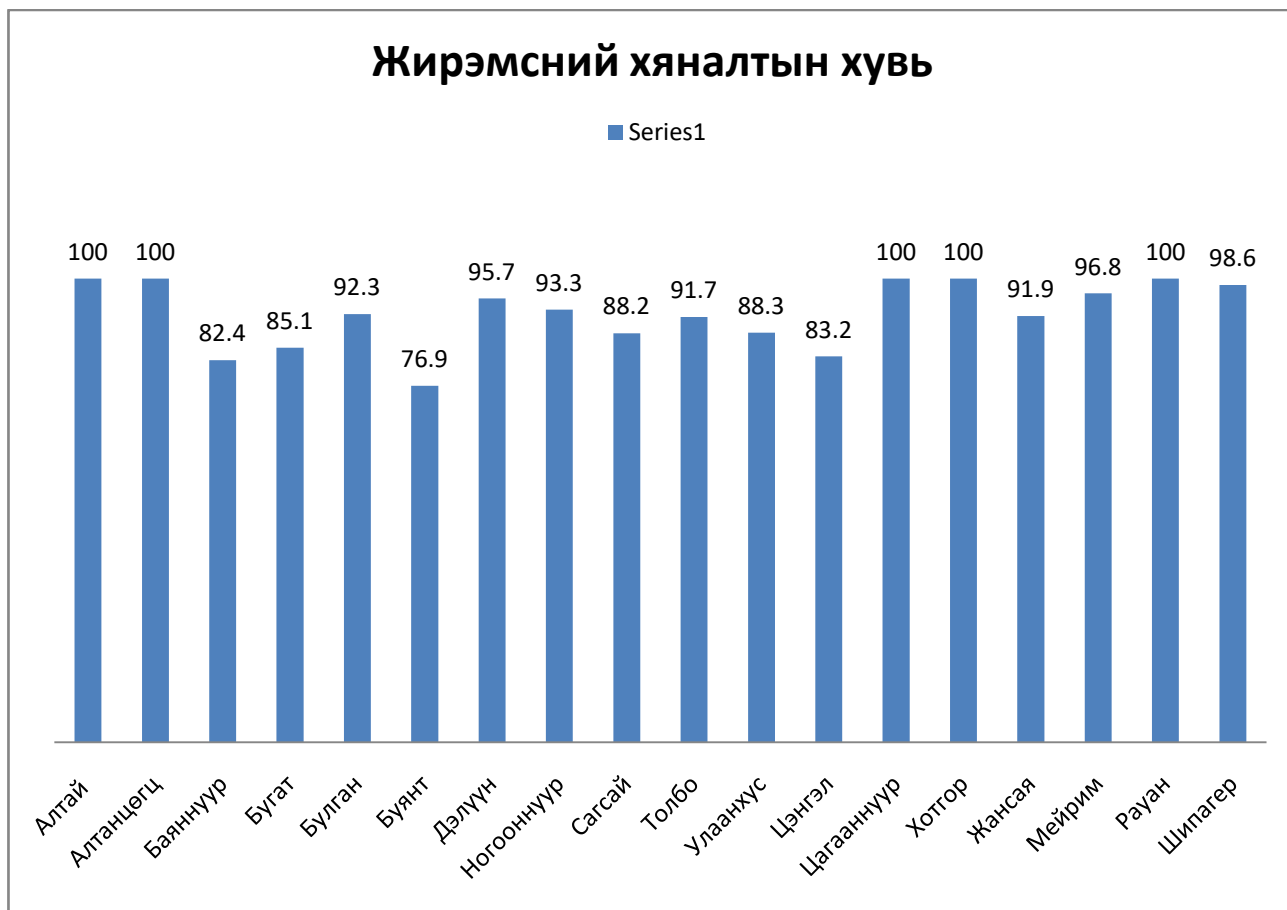
Байршил	1 хүртэлх насныхүүхдийн эндэгдэл			1-5 хүртэлх насныхүүхдийн эндэгдэл		
	Бүгд	эрэгтэй	эмэгтэй	Бүгд	эрэгтэй	эмэгтэй
1 Алтай	0	0	0	0	0	0
2 Алтанцөгц	1	0	1	0	0	0
3 Баяннуур	1	1	0	1	1	0
4 Бугат	0	0	0	0	0	0
5 Булган	2	2	0	0	0	0
6 Буянт	2	0	2	0	0	0
7 Дэлүүн	0	0	0	0	0	0
8 Ногооннуур	0	0	0	2	1	1
9 Сагсай	1	1	0	1	1	0
10 Толбо	1	0	1	0	0	0
11 Улаанхус	1	1	0	2	1	1
12 Цэнгэл	4	2	2	0	0	0
13 Цагааннуур	0	0	0	0	0	0
14 Хотгор	0	0	0	0	0	0
15 Нэгдсэн эмнэлэг	16	8	8	0	0	0
16 Сансархаламжийн эмнэлэг	0	0	0	0	0	0
17 Жансая ӨЭМТ	1	0	1	0	0	0
18 Раушан ӨЭМТ	1	0	1	0	0	0
19 Мейрим ӨЭМТ	0	0	0	1	0	1
20 Шипагер ӨЭМТ	0	0	0	0	0	0
21 Хувийн эмнэлэг	0	0	0	0	0	0
22 Аймгийн хэмжээн дэх нийт дүн	31	15	16	7	4	3

2023 оны 2-р улирлын байдлаар аймгийн хэмжээнд 1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн бүртгэгдсэн 31 тохиолдлын 15 нь эрэгтэй, 16 нь эмэгтэй тохиолдол, 1-5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн бүртгэгдсэн 7 тохиолдлын 4 нь эрэгтэй, 3 нь эмэгтэй тохиолдол тус тус бүртгэгдсэн байна.

БҮЛЭГ IV. ЖИРЭМСНИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Жирэмсний хяналт

Нийт хяналтанд байгаа жирэмсэн эхийн тоо 1456, түүнээс шинээр хяналтад хамрагдсан жирэмсэн эхийн тоо 191. Жирэмсэн эхийг бүрэн хяналтад Алтай, Алтанцөгц, Цагааннуур болон Хотгор тосгоны эрүүл мэндийн төвүүд, Рауан өрхийн эрүүл мэндийн төв хамруулсан бол Буянт сумын эрүүл мэндийн төвийн жирэмсний хяналтын хамрагдалт буурсан үзүүлэлттэй байна. Мөн шинээр хяналтад орсон нийт эмэгтэйчүүдийн 96.1 хувь нь цусны шинжилгээнд хамрагдснаас 9.8 хувь нь цус багадалттай гарсан байна.

2023 оны бсарын байдлаар хяналтад орсон жирэмсэн эмэгтэйчүүдээс 983 эхийг трихомониаз илрүүлэх шинжилгээнд хамруулж 4 тохиолдол буюу 0.4% эерэг, 983 эхийг заг хүйтэн илрүүлэх шинжилгээнд хамруулж, 1223 эхийг тэмбүү илрүүлэх ийлдэс судлалын шинжилгээнд хамруулсан байна.

Байршил		Трихомониаз илрүүлэх шинжилгээнд хамрагдсан	Үүнээс эерэг	Заг хүйтэн илрүүлэх шинжилгээнд хамрагдах	Үүнээс эерэг	Тэмбүү илрүүлэх шинжилгээнд хамрагдсан хүний тоо	Үүнээс эерэг
1	Алтай	0	0	0	0	37	0
2	Алтанцөгц	15	0	15	0	15	0
3	Баяннуур	26	0	26	0	51	0
4	Бугат	47	1	47	0	47	0
5	Булган	39	0	39	0	39	0
6	Буянт	22	0	22	0	22	0
7	Дэлүүн	94	0	94	0	94	0
8	Ногооннуур	0	0	0	0	60	0
9	Сагсай	76	0	76	0	76	0
10	Толбо	29	0	29	0	29	0
11	Улаанхус	0	0	0	0	80	0
12	Цэнгэл	104	0	104	0	125	0
13	Цагааннуур	0	0	0	0	17	0
14	Хотгор	4	0	4	0	4	0
15	Нэгдсэн эмнэлэг	527	3	527	0	527	0
22	Аймгийн хэмжээн дэх нийт дүн	983	4	983	0	1223	0

БҮЛЭГ VI. ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧЛӨЛ

Амбулаторт халдварт бус өвчлөлийн нийт 75882 тохиолдол бүртгэгджээ. Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаанд:

- Амьсгалын замын тогтолцооны өвчин

(10 000 хүн амд 891.7)

- Зүрх судасны эрхтэнт тогтолцооны өвчин

(10 000 хүн амд 1092.7)

- Шээс бэлгийн замын тогтолцооны өвчин

(10 000 хүн амд 966.7)

- Хоол боловсруулах эрхтэн тогтолцооны өвчин

(10 000 хүн амд 1562.4)

- Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин

(10 000 хүн амд 457.7)

Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаанд:

- Амьсгалын замын тогтолцооны өвчин

(10 000 хүн амд 289.5)

- Зүрх судасны эрхтэн тогтолцооны өвчин

(10 000 хүн амд 314.4)

- Шээс бэлгийн замын тогтолцооны өвчин

(10 000 хүн амд 224.9)

- Хоол боловсруулах эрхтэн тогтолцооны өвчин

(10 000 хүн амд 175.6)

- Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин

(10 000 хүн амд 118.2)

2023 оны 03 сарын байдлаар нийт 128350 үзлэг хийгдсэнээс 23.6%-ийг гурьдчилан сэргийлэх үзлэг, 53.0% амбулаторийн үзлэг, 10.7% идэвхтэй хяналт, 10.6% гэрийн

идэвхтэй эргэлт, 4.0% гэрийн дуудлагаар үзсэн үзлэг тус тус эзэлж байна. Амбулаторийн үзлэгээр нийт 39091 халдварт бус (26094 шинэ, 12997 хуучин) өвчлөл бүртгэгдэж, өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 13987 өвчлөлөөр өссөн үзүүлэлттэй байна. 2023 оны эхний гурван сарын байдлаар аймгийн хэмжээнд 10277 үйлчлүүлэгч эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлж, 71673 ор хоног ашигласан ба дундаж ор хоног 6.9 байна.

Байршил	Бүгдүзлэг	Үүнээс					Эмчлэгдсэн хүний тоо	Стационарын орхоног	Дундаж орхоног	Бүртгэгдсэн халдварт бус өвчлөл /бүгд/		
		Урьдчилан сэргийлэх үзлэг	Амбулаторын үзлэг	Идэвхитэй хяналт	Гэрийн дэвхитэй	Гэрийнд уудлагаар				2022	2023	5 жилийн дундаж
Алтай	7385	2315	2144	1215	1161	550	388	2485	6.4	283	403	282.2
Алтанцөгц	2034	283	1208	184	145	214	458	3166	6.9	193	548	226.8
Баяннуур	6571	1421	2456	932	738	1024	475	3098	6.5	64	1154	290.4
Бугат	4560	1137	1253	696	1060	414	237	1669	7.0	278	990	471.4
Булган	3486	412	1695	376	538	465	380	2484	6.5	478	564	417.6
Буянт	1898	138	1043	178	293	246	254	1982	7.8	112	339	134.8
Дэлүүн	4350	392	2242	569	632	515	557	3781	6.7	185	165	194.2
Ногооннуур	5544	597	2099	647	1197	1004	501	3447	6.8	131	1482	391.2
Сагсай	6447	992	2180	1098	1136	1041	284	1750	6.1	99	1156	299.6
Толбо	4066	1292	1047	409	737	581	386	2401	6.2	161	1838	490.0
Улаанхус	6435	1247	3027	611	811	739	432	2671	6.1	214	831	385.0
Цэнгэл	14264	3394	5718	1655	1419	2078	667	4627	6.9	269	1200	527.6
Цагааннуур	3320	536	1342	485	630	327	121	856	7.0	197	504	248.0
Хотгор	817	216	313	39	102	147	0	0	0.0	189	314	156.4
Нэгдсэн эмнэлэг	109448	5744	90334	13370	0	0	9143	61807	6.7	36500	48743	31890.8
Сансархаламжийн эмнэлэг	0	0	0	0	0	0	601	4808	8.0	0	0	0
Жансая ЭЭМТ	12444	6056	2134	1006	3228	20	0	0	0	692	2564	1050.4
Мейрим ЭЭМТ	20069	9535	4071	2086	4286	91	0	0	0	910	1293	769.4
Раушан ЭЭМТ	9261	3650	3364	806	1394	47	0	0	0	1035	2960	968.8
Шилагер ЭЭМТ	21749	10668	3037	1018	7017	9	0	0	0	947	1003	623.8

Хувийнэмн элэг	9950	439	9511	0	0	0	4522	34414	7.6	4060	7831	5019.6
Аймгийнхэ мжээндэхн ийтдүн	254098	50464	140218	27380	26524	9512	19406	135446	6.9	46997	75882	37545.1

ТҮРГЭН ТУСЛАМЖИЙН ДУУДЛАГА

Эхний 6
байдлаар
түргэн

Байршил		Бүгд	Алсундуудлага	Алсундуудлагынэзлэхувь
1	Алтай	554	234	42,2
2	Алтанцөгц	234	92	39,3
3	Баяннуур	1024	92	8.9
4	Бугат	404	125	30.9
5	Булган	415	152	36.6
6	Буянт	208	40	19.2
7	Дэлүүн	484	275	56.8
8	Ногооннуур	1005	262	26.0
9	Сагсай	353	75	21.4
10	Толбо	329	97	29.4
11	Улаанхус	628	264	42.0
12	Цэнгэл	1083	428	39.5
13	Цагааннуур	139	59	42.4
14	Хотгор	130	11	8.4
31	Нэгдсэнэмнэлэг	4132	199	4.8
32	Сансархаламжийнэмнэлэг	0	0	0
33	Жансая ӨЭМТ	0	0	0
34	Раушан ӨЭМТ	0	0	0
35	Мейрим ӨЭМТ	0	0	0
36	Шипагер ӨЭМТ	0	0	0
67	Хувийнэмнэлэг	0	0	0
Аймгийн хэмжээн дэх нийт дүн		11122	2405	21.6

сарын
11122

тусламжийн дуудлага бүртгэгдсэн ба 2405 алсын дуудлага бүртгэгдэж, өнгөрсөн мөн үетэй харьцуулахад нийт түргэн тусламж 2267, алс 1310 дуудлагаар тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Энэхүү эмхэтгэлийн талаархи саналыг дараах хаягаар ирүүлнэ үү.

Эрүүл мэндийн газар

Утас:94570003,95428484, 94149944

Э-шуудан:bu.stat@yahoo.com

Эрхэлсэн: Н.Сакен ЭМГазрын дарга

Хянасан: Ш.Иманхан ХШҮМХэлтсийн дарга

Бэлтгэсэн: Х.АйгүлХШҮМХэлтсийн статистик бага эмч

Б.Айжибек ХШҮМХэлтсийн операторчин

Ш.Хазине ХШҮМХэлтсийн мэдээний сан хариуцсан ажилтан